1876. évi XIV. törvénycikk

a közegészségügy rendezéséről[1]

ELSŐ RÉSZ

Egészségügyi intézkedések

I. FEJEZET

Átalános határozatok

1. § A közegészségügy vezetése az állami igazgatás köréhez tartozik.

2. § Mindaz, mi a közegészség fentartására, javitására és a megromlottnak helyreállitására szolgál, hatósági felügyelet és intézkedés, a közegészség elleni kihágások (7. §) pedig rendőri biráskodás tárgyát képezik.

3. § A hatóság a felügyeletet panasz bevárása nélkül is időnkénti szemlék és vizsgálatok által gyakorolja.

4. § A hatóságok felügyeleti és intézkedési hatáskörét, s erre nézve a felebbviteli fokozatokat jelen törvény II. része szabályozza;

a hatóságok rendőri biráskodására nézve pedig következő fokozatok állapittatnak meg:

Elsőfokulag biráskodik:

a) nagy és kis községekben a szolgabiró;

b) rendezett tanácsu városokban a polgármester, vagy a tanács által e czélra kijelölt helyettes;

c) törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőri (kapitányi) hivatal, illetőleg annak e czélra kijelölt tagja vagy tagjai;

d) Budapesten a kerületi előljáróság e czélra kijelölt tagja vagy tagjai;

e) a szász székekben és vidékeken a Királyföld törvényes szervezéseig az illető felügyelő vagy helyettese, a városokban a rendőri hivatal erre kirendelt tagja vagy tagjai.

Másodfokulag:

az *a)* és *b)* alatti községek és városokra nézve az alispán, a *c)* és *d)* alatti városokra nézve a városi tanács; a szász székekben és vidékeken a Királyföld törvényes szervezéseig a széki vagy vidéki tanács, illetőleg tisztség.

Harmadfokulag:

belügyminister.

5. § Az első és másodfoku rendőrbiróság egyenlő határozata csak akkor felebbezhető, ha a büntetés 100 forintot illetőleg 20 napi fogságot felülhalad.

---

1 Szentesítve: 1876. IV. 3. Kihirdetve: az országgyűlés mindkét házában 1876. IV. 8.

Egy évi időtartam alatt ugyanazon egyének által többször elkövetett azonos kihágásoknál a második és további elmarasztalás ellen - tekintet nélkül a büntetés mérvére - felebbezésnek csak a másodfoku rendőri birósághoz van helye.

Felebbezéssel élni a rendőri biráskodás eseteiben, midőn ez elkobzással köttetett össze, a határozat kimondásától számitott 24 óra alatt, ha elkobzás nem alkalmaztatott, három nap alatt, egyéb közigazgatási intézkedéseknél a végzés kézbesitésétől számitandó 15 nap alatt lehet.

6. § A belügyminister felhatalmaztatik, hogy jelen törvény korlátai között a részletes szabályozásra megkivántató utasitásokat kiadhassa; addig is a jelenleg fennálló közegészségügyi szabályok és utasitások, a mennyiben jelen törvénynyel nem ellenkeznek, érvényben maradnak.

7. § Jelen törvénynek, ugy az ennek alapján fentartott vagy kibocsátandó rendeleteknek vagy szabályzatoknak áthágásai, a mennyiben bűntettet vagy vétséget nem képeznek, a fennálló, illetőleg az alkotandó s kellőleg kihirdetendő szabályrendeletek, vagy az eddigi gyakorlat szerint, ezek hiányában pedig 300 frtig terjedhető birsággal és nem-fizethetés esetében 60 napra terjedhető fogsággal közigazgatási uton büntetendők.

A büntetés a kihágás mérvéhez arányositható, s annak legmagasabb foka csak ismétlés esetében alkalmazható.

A birságpénzek azon község pénztárába folynak, hol a kihágás elkövettetett és közegészségügyi czélokra forditandók.

8. § Az egészségre ártalmas tápszerek, italok és edények, valamint az egészségre káros vagy veszélyes oly anyagok, szerek és készitmények, melyeknek tartására az illető jogositva nincs, az előbbi §-ban emlitett büntetésen kivül, rendőrileg elkobozhatók és megsemmisithetők. Mikor kell az elkobzásnak és megsemmisitésnek bekövetkeznie, azt részletesen az e tekintetben kiadandó szabályrendelet állapitja meg.

Ha ipari és tudományos czélokra szánt anyag, szer, vagy készitmény előállitására s tartására az illetők fel vannak jogositva (habár ezek az egészségre ártalmasok is), de az előállitás vagy árulás és tartás körül az egészség megóvása tekintetéből hatóságilag megállapitott szabályok pontosan meg nem tartatnak: lefoglalásnak van helye.

A lefoglalás mindaddig tart, mig az óvszabályok szigoruan végre nem hajtatnak; ismétlés esetében elkobzásnak van helye.

II. FEJEZET

Intézkedések a közegészség előmozditására és megőrzésére

9. § A belügyminister oly vidékeken, hol a halálozás - járvány nem létében - a rendes arányt tetemesen fölülmulja s ennek elháritásáról az illető törvényhatóság sikerrel nem intézkednék: saját küldöttje által e körülmény okait kinyomoztatja és a szükséges intézkedések megtételét elrendeli.

A mennyiben pedig az ezen intézkedésekből eredő költségek egészben az illető községre vagy törvényhatóságra méltányosan nem lennének róvhatók: ezeknek az államkincstár által részben leendő viselése iránt a törvényhozó testületnek előterjesztést tesz.

10. § A lakhelyek légkörének tisztántartása tekintetéből, a hatóság az egészségre ártalmas posványok és mocsárok lecsapolását vagy kiszáritását, a közegészség igényeinek megfelelő csatornázás rendszerének behozatalát, vagy más e tekintetben czélszerűnek bizonyult intézkedés megtételét, ugy szintén növényzet ültetését elrendeli.

A mennyiben az ebből eredő költség egyes községek erejét fölülmulná, e részben előbb a törvényhatóság és ha a költségeket fedezni ez sem birná, az állam segélyének elnyeréséért lépések tehetők.

A hatóság továbbá számos egyéneknek szűkebb lakásokba összezsufolását megakadályozza és intézkedik az utczák, terek, lakházak, iskolák, növeldék, gyárak, börtönök, vágóhidak tisztántartására, úgyszintén állati hullák és azok maradványainak eltakaritása iránt, szóval: mindannak eltávolitását, mi a légkört, talajt és vizet tisztátalanná teszi (például a kender- vagy lenáztatók) s mindannak létesitését, mi a közegészségügyet előmozdithatja, kényszer utján is eszközölheti.

11. § Lakházak épitésénél a közegészségi feltételek figyelembe veendők.

Az épitészeti szabályokat, uj épitkezéseket illetőleg, tekintettel a helyi viszonyokra s a közegészségi szempontokra, szabályrendelet utján, az egészségügyi bizottmánynak meghallgatásával, a törvényhatóság állapitja meg.

Ujonépült vagy átalakitott helyiségek lakhatása városokban csak kielégitő egészségrendőri szemle után engedhető meg.

Közegészségileg veszélyessé vált lakhelyeknek azonnali kiüritése hatóságilag elrendelhető.

Jelen törvény életbelépte előtt fennállott lakhelyek, épületek és ezek földfeletti és alatti tartozékai, ha egészségügyi tekintetben kifogás alá esnek, a hatósági figyelmeztetés után legfeljebb egy év alatt, az egészségügyi szempontoknak megfelelőleg, a tulajdonos által átalakitandók, vagy ha ez czélszerüleg eszközölhető nem lenne, használatuk eltiltandó és ha az egészségre még akkor is káros befolyással lennének, kisajátitás utján végkép eltávolitandók.

12. § A megelőzött §-ban emlitett esetben kisajátitás közegészségügyi tekintetből az egész ország területén alkalmazható.

A kisajátitási eljárásra az 1872:VIII. tc. 19., 20., 21. és 22. §-ai alkalmazandók.

Ily kisajátitásoknál harmadfokulag a belügyminister határoz, az ipartelepek kisajátitását elrendelő határozatok elleni felfolyamodásokat pedig harmadfokulag a földmivelés-, ipar és kereskedelmi minister a belügyminister meghallgatásával dönti el.

13. § A vágóhidakon és mészárszékekben elárulás végett levágandó állat egészségi szempontból előleges szemle alá veendő.

Ha ezen szemle által igazoltatnák az, hogy a közfogyasztásra szánt állatnak húsa az egészségre ártalmas lenne, a levágatás a fentebbi czélból meg nem engedhető.

Ezen szemlén kivül mindennemű nyilvánosan árúba bocsátott hús egészségi szempontból szintén vizsgálat tárgyát képezi.

Az ily alkalommal egészségellenesnek talált húsra nézve a 8-ik §-ban foglalt eljárásnak van helye.

14. § Ártalmas gyümölcsnek, gombáknak, valamint minden romlott, hamisitott vagy ártalmas anyagokkal kevert tápszereknek és italoknak árulása, nemkülönben az ezek előállitására és eltartására szolgáló, egészségre ártalmas edényeknek készitése és használása tilos.

15. § A hatóság felügyel arra, vajjon a fennálló iparüzletek nem gyakorolnak-e a közegészségre ártalmas befolyást?

Intézkedik továbbá a közegészségre káros és veszélyes befolyások elháritása s megakadályozása iránt oly iparüzletekre s foglalkozásokra nézve, melyek az 1872. évi ipartörvény alá nem esnek.

Végül intézkedik az iránt, hogy a nagyobb vállalatok és középitkezéseknél foglalkozó munkások ott, hol a helyi viszonyoknál fogva önmaguk elhelyezésükről nem gondoskodhatnak, az illető vállalat vagy középitkezés terhére kellőleg elhelyeztessenek és megbetegülésük esetén gyógykezeltessenek.

16. § Magán és nyilvános szülházak, a lelenczek és a dajkaságba adatni szokott kisdedek szigoru hatósági és orvosrendőri felügyelet alá helyezendők.

17. § Gyógyszerészek mérgeket és méregtartalmu anyagokat csakis orvosi vényre szolgáltathatnak ki.

Méregtartalmu anyagoknak és gyógyszerféléknek kereskedők általi árulása külön szabályok által korlátoltatik.

18. § A hatóság intézkedik, hogy a házi, ugyszintén a ragadozó állatok által előidézhető veszélyek ellen, czélszerű óvrendszabályok alkalmaztassanak.

III. FEJEZET

Intézkedés a gyermekek és iskolák iránt

19. § A gyermekek egészségi állapota hatósági felügyelet és intézkedés tárgyát képezi.

20. § A ki a gyermekek ápolására s gondozására törvényszerüleg hivatva van, vagy azt magára vállalta, tartozik a hét évnél fiatalabb gyermeket megbetegedés esetén mielőbb orvosi segélyben részesittetni.

Ily gyógykezelésért a 48. §-ban emlitett dijszabály legkisebb mértékének csak fele követelhető.

21. § A 20. §-ban foglalt kötelezettség elmulasztása ott, hol helyben vagy a közegészségi körben orvos van, 10 frtig terjedhető birsággal, esetleg két napi fogsággal büntetendő. E büntetés a kihágás mérvéhez arányositandó s annak legmagasabb foka csak ismétlés esetében alkalmazandó.

22. § A gyógyköltség az illető kötelezettet terheli. Ha ez, vagy a gyermek vagyontalan, a községi (kör-) orvos által, ingyen gyógyittatik, oly esetben pedig, midőn helyben a gyógykezelést községi vagy körorvos hiányában és a járási orvos akadályoztatása esetében más, ingyen gyógyitásra nem kötelezett orvos végzi, vagy midőn a beteg gyermek községének határán kivül gyógykezeltetik, vagyontalanság esetében a költség a gyermeknek illetőségi községe által viselendő.

23. § Minden halottkém tartozik az orvosi gyógykezelés hiányában meghalt 7 éven aluli gyermekekről a községnek, ez pedig a közegészségi ügyekben elsőfoku hatóságnak jelentést tenni.

24. § Az, ki saját lakásán valamely csecsemőt szoptatás avagy kisdedeket dajkálás végett akar elvállalni, tartozik e szándékát a község előljárójának bejelenteni; ez - miután a dajka egészségi állapotát és azon helyiséget, melyben a csecsemő vagy kisdedek elhelyezése történnék, előzetes, orvosi vizsgálat alapján kielégitőnek találta, az engedélyt megadhatja, ellenkező esetben az engedélyt egyelőre megtagadja, s az ügyet a közegészségi tárgyakban elsőfoku hatóságnak határozathozatal végett bejelenti.

25. § Szoptatásra ugyanegy nő egy csecsemőnél többet nem vállalhat.

A dajkálásba adott csecsemőket a község előljárósága jegyzékbe venni tartozik.

A dajkák bánásmódját, a kisdedek táplálását és hogylétét első sorban a hatósági és községi orvosok, a hol pedig községi orvos nem létezik, a községi előljáróságnak e czélra kirendelt tagja vagy tagjai gyakori szemlék által folytonosan ellenőrzik s a tapasztaltakról hatóságuknak jelentést tesznek.

26. § Altató vagy kábitó szereknek orvosi rendelet nélkül való alkalmazása, a mennyiben ez bűntettet vagy vétséget nem képezne, minden egyes esetnél 5-20 frtnyi birsággal, esetleg 4 napig terjedhető fogsággal büntetendő.

27. § A népiskolák közegészségi tekintetben a törvényhatóság felügyelete alá helyeztetnek, a felügyeletet a törvényhatóság a kebelében levő közigazgatási bizottság vezetése s ellenőrködése mellett tiszti orvosi s más tisztviselői által gyakorolja.

28. § Ragályos betegségben szenvedő tanulók a tanoda látogatásától mindaddig eltiltandók, mig orvosi bizonylat által ki nem mutatták, hogy tökéletesen meggyógyultak és általuk ragályozás nem történik.

29. § A tanodában felmerült ragályos kóresetről a tanoda előljárósága, illetőleg a tanitó tartozik a hatóságot azonnal értesiteni.

30. § Ha valahol oly ragályos vagy járványos kór esetei mutatkoznak, mely kór a tanulók egészségét nagy mérvben veszélyezteti: ez a közigazgatási hatóság által a belügyi- és közoktatási ministernek haladéktalanul bejelentendő, s egyszersmind a közönség tudomására is juttatandó.

31. § Az ily hivatalos értesités után köteleztetnek a szülők és gyámok mindazon tanulókat a tanodától távol tartani, kik ragályos vagy járványos betegekkel érintkezésben voltak.

32. § A tanodai előljáróságnak jogában áll e körülményről magának személyes meggyőződést szerezni, valamint a ragálygyanus tanulókat a tanodáiba csak kielégitő orvosi bizonylat alapján bocsátani.

33. § Ha a ragályozás magában a tanodában történt, vagy ha a gyermekek és ifjak közt nagyszámu kóresetek fordulnak elő: a tanoda a betegülések tökéletes megszüntéig, a közigazgatási hatóság által bezáratható, miről azonban mindenkor a belügyi- és közoktatási minister értesitendő.

34. § Ezen rendszabályok járvány alkalmával az összes felsőbb tanodákra is kiterjesztendők.

A tudományos és műegyetemek ily okbóli bezáratása azonban a törvényhatóság előterjesztése alapján, a belügyminister által, a közoktatásügyi minister meghallgatásával történhetik.

35. § Az ezen rendszabályok ellen vétők, az eset súlyosságához képest 100 forintig, esetleg 20 napi fogságig terjedhető büntetéssel fenyitendők.

IV. FEJEZET

Az állami fegyházakról és a börtönökről

36. § Állami fegyházakra a felügyelet közegészségi szempontból a belügyministert, az intézkedés pedig az igazságügyministert illeti.

Börtönökre nézve az ily felügyelet azon törvényhatóságot illeti, melynek területén az illető börtön van, a felügyeletet a törvényhatóság a közigazgatási bizottság vezetése s ellenőrködése mellett, tiszti orvosa által gyakorolja, az intézkedés azonban az illető kir. ügyészség, illetőleg az igazságügyminister köréhez tartozik.

37. § Járvány kiütése esetén, az állami fegyház, valamint a börtön igazgatója erről a törvényhatóságban levő közigazgatási bizottságot azonnal értesiti, mely a tiszti főorvost, vagy annak akadályoztatása esetében más törvényhatósági orvost rögtön a helyszinére küldi.

38. § A megkivántató orvosrendőri intézkedések az illető fegyház vagy börtön igazgatójával és orvosával egyetértőleg állapitandók meg és haladéktalanul foganatositandók, az esetről pedig, ugyszintén a tett intézkedésekről körülményes jelentés teendő a bel- és igazságügyministerhez.

Egyetértés létre nem jötte esetében a törvényhatósági főorvos véleménye dönt, és az intézkedések ennek alapján rögtön végrehajtandók; mi ellen a belügyministerhez felebbezésnek birtokon kivül van helye.

V. FEJEZET

Segélynyujtás balesetek alkalmával

39. § Rögtöni balesetek, valamint gyanitható tetszhalál alkalmával a segélynyujtás mindenkinek, ki ehhez tettel vagy tanácscsal járulni képes, kötelességében áll.

40. § Mindazok, kik foglalkozásuknál fogva gyakrabban jönnek azon helyzetbe, hogy baleseteknél segédkezet nyujthatnak, mint pl. hajósok, halászok, mozdony- és vonatvezetők, bányászok, rendőrök stb., a tetszhalálból felélesztésnek s a segélynyujtásnak lényegesebb eszközlésében oktatandók.

41. § A hatóság intézkedik, hogy

a) népesebb városokban mentőintézetek állittassanak, melyek a szükséges mentőeszközökkel és gyógyszerekkel ellátandók;

b) hogy a rögtöni balesetek által sujtottak megmentése és segélyzése iránt a lakosság népszerű oktatás által kellőleg felvilágosittassék.

42. § A 40. §-ban emlitett eljárásra nézve az oktatás az illető vállalat vagy hatóság által, a 41. § eseteit illetőleg pedig a felnőttek oktatásával eszközlendő.

Mindezek és átalában az egészségügy szempontjából főfigyelmet érdemlő szabályok a népiskolákban tanitandók.

Arra, hogy az ily oktatás megadatott-e, az egészségi ügyekben elsőfoku hatóság felügyelni tartozik.

VI. FEJEZET

Orvosi gyakorlat

43. § Magyarországban orvosi gyakorlatra csak annak van joga, ki az ország területén fennálló tudományos egyetemek által kiállitott orvosi oklevéllel van ellátva. Az ország területén eddig gyakorlatra jogositott orvosok azonban szerzett jogaikban továbbra is meghagyatnak.

44. § Külföldi egyetemeken okleveleket nyert orvosok gyógygyakorlata Magyarország területén, a mennyiben nemzetközi egyezmények másként nem intézkednek, csak szabályszerű honositás (nostrificatio) utján engedhető meg.

Hogy az Ő Felsége többi királyságai s országaiban fennálló egyetemek részéről kiadott oklevelek, mennyiben esnek más szempont alá, és mennyiben tekintessenek Magyarországban érvényeseknek: az a kölcsönösség alapján a két kormány által állapittatik meg.

45. § A külföldi egyetemeken nyert orvos-, sebész- vagy gyógyszerésztudori czimnek használatát az országban a kormány esetenkint a fennebbi feltételek nélkül is megengedheti, de ez az illető szakmának gyakorolhatására az ország területén jogosultságot nem ád.

46. § Az ország területén gyakorlatra jogositott magánorvos bárhol szabadon letelepedhetik; köteles azonban a gyakorlat megkezdése előtt oklevelét az illetékes közigazgatási hatóságnak beiktatás és kihirdetés végett bemutatni. A bemutatástól fogva mindaddig, mig gyakorlatának megszüntetését a hatóságnak be nem jelenti, a rögtöni veszélyben forgó betegeknek dijazás mellett első orvosi segélyt nyujtani tartozik.

Az orvosoknak járvány esetében alkalmazásáról jelen törvény 84. és 85. §-ai intézkednek.

47. § A gyakorlatra jogositott orvos a gyógymód alkalmazásában nem korlátoltathatik, működésére nézve azonban az állam ellenőrködése alatt áll, és az általa elkövetett műhibákért felelős.

48. § A magánorvoslás díjazása kölcsönös megegyezéstől függ, hol ilyen létre nem jött, peres esetekben szakértők meghallgatásával a bíróság határozza meg a dijat, melynek legkisebb mértéke az egész országra kihatólag, azonban tekintettel a városok és községek különböző viszonyaira, fokozatosan a belügyminister által állapittatik meg.

VII. FEJEZET

Szülésznői gyakorlat

49. § Mindazok, kik bármily jogon, jelen törvény kihirdetéseig szülésznői gyakorlatot folytattak, abban továbbra is meghagyatnak.

A jogczim nélkül tényleg bábáskodó nők tartoznak egy év alatt a jogosultságot az alább következő módok egyikén megszerezni.

50. § Ezentúl szülésznői gyakorlatra csak az bocsáttatik, ki az ország területén érvényes szülésznői oklevéllel vagy tiszti főorvosi képesitő okmánynyal van ellátva.

Rendes oklevél megszerzésére azok köteleztetnek, kik valamelyik egyetem vagy bábaképezdétől 75 kilométert meg nem haladó távolságra laknak, ezen távolságon túl lakók addig, mig elegendő számu bábaképezdék állittatnak fel az országban, a szülésznői gyakorlatra megkivántató jogosultságot a tiszti főorvosi képesitő okmány által is megszerezhetik.

Azonban az ily bába azon esetre, ha ugyanazon helységben egy okleveles szülésznő állandóan letelepedik, a gyakorlattól eltiltandó, ha csak magának 2 év lefolyása alatt rendes oklevelet nem szerzett.

51. § Törvényhatósági szülésznői szolgálatra csak rendes oklevéllel ellátott bába alkalmazható.

Községi szülésznői állomás betöltésénél rendes oklevéllel ellátott bába előnynyel bir.

VIII. FEJEZET

Kuruzslás

52. § A jelen törvény VI. fejezetének szabályai szerint orvosi gyakorlatra nem jogositott egyéneknek betegeket keresetképen gyógykezelni és dijazás mellett gyógyszereket rendelni tilos.

53. § Titkos összetételű gyógyszereknek használatra való készitése és árulása a belügyministertől erre kinyert, szakértői véleményen alapuló engedély nélkül mindenkinek tiltatik.

54. § Gyógyszerek avagy betegségek elleni óvszerek készitésére, továbbá oly felfedezésekre, találmányokra vagy javitásokra, melyeknek alkalmazása közegészségi tekintetekből meg nem engedhető, szabadalom nem adatik.

55. § Bizonyos betegségek ellen javaslatba hozott gyógymód, avagy gyógyszernek megvizsgálása, s az eredményhez képest alkalmazásának engedélyezése iránt szakértők meghallgatásával a belügyminister intézkedik.

IX. FEJEZET

Kórházak és gyógyintézetek

56. § Köz- és magán-kórházak és gyógyintézetek az illető törvényhatóság meghallgatásával csak a belügyminister engedélyével állithatók fel.

57. § Oly kórház vagy gyógyintézet, mely rendszeres igazgatással van ellátva és akként felszerelve, hogy a helyi, esetleg a vidéki szükségleteknek kielégitésén felül még megfelelő számu idegen illetőségű betegek befogadására is képes, közkórházi jelleggel felruháztató.

58. § Az ily jelleggel felruházott kórházak kötelesek minden jelentkező beteget, legyen az helybeli vagy idegen illetőségű, magyarhoni vagy külföldi, személykülönbség nélkül ápolás és gyógyitás végett, mig a fekhely nem hiányzik, befogadni.

59. § Közkórházi jelleggel fel nem ruházott kórházak és gyógyintézetek csupán oly betegek felvételére köteleztetnek, kikre nézve berendeztettek és idegen betegek befogadására, a rögtöni életveszély eseteit kivéve, nem szorithatók.

60. § Állami kórházak és gyógyintézetek közvetlenül a belügyminister felügyelete és főigazgatása alatt állanak.

Ily kórházak és gyógyintézetek azonban - a fővárosban létezők kivételével - tisztasági, gazdálkodási s pénztári tekintetben a főispán által bármikor vizsgálhatók.

Minden egyéb köz- és magán-kórház és gyógyintézet felett az illető törvényhatóság a közigazgatási bizottság utján gyakorolja a közvetlen felügyeletet.

61. § A napi ápolási dijat állami és közkórházakban és gyógyintézetekben - az utóbbiakat illetőleg a törvényhatóság meghallgatásával - a belügyminister állapitja meg.

Az ápolási díjak rendszerint csak a kórház folyó kiadásainak fedezésére fordithatók.

Magán kórházak és gyógyintézetek ápolási díjaikat maguk szabják meg és a törvényhatóságnak bejelentik.

62. § Minden köz- és magánkórháznak és gyógyintézetnek megfelelő számu orvossal és ápolóval kell ellátva lenni.

63. § Kórházi főorvosi minőségben csak oly orvostudorok alkalmazhatók, kik legalább két évi gyakorlatot képesek kimutatni.

A kórházi gyakorlatnak, a műtői képesitésnek, ugyszintén a kórodai tanársegédi szolgálatnak kimutatása, az illetőnek más pályázó felett előnyt biztosit.

Kórházi másodorvos minden orvostudor lehet, ki az ország területén érvényes oklevéllel bir.

64. § Állami kórházakban és gyógyintézetekben az orvosi és tiszti személyzet a belügyminister által neveztetik ki.

65. § Az állami kór- és gyógyintézetek igazgatói, elsődorvosai s egyéb állandóan alkalmazott tisztviselői államhivatalnokok, mint ilyenek nyugdijképesek és az államhivatalnokok iránt fennálló általános szabályzatok alá esnek. Az állami intézetek másodorvosai nem állandóan, hanem rendesen csak két évre alkalmaztatnak.

66. § Törvényhatóságok tulajdonához tartozó kórházakban a törvényhatósági egészségügyi bizottság meghallgatásával az igazgató főorvos a főispán által, a kórház gazdasági ügyeit vezető segédszemélyzet pedig az alispán, illetőleg polgármester által, végre az egyéb orvosi személyzet az igazgató főorvos meghallgatása mellett a főispán által neveztetik ki.

A gyógyczélok elérésére meghatározott számban alkalmazott ápoló- és szolgaszemélyzetet az igazgató főorvos fogadja fel és bocsátja el.

67. § Ha magán egyén, társulat vagy testület közkórházat saját vezetése alatt tart fenn, az az orvosi személyzetet maga nevezi ki, de a kinevezést a főispánnak bejelenteni tartozik, ki csakis a törvényszerű képesités hiánya vagy erkölcsi indokok alapján tehet kifogást a kinevezés ellen, melyre nézve végérvényesen a belügyminister dönt.

Ha azonban az ily egyén, testület vagy társulat a közkórházat nem maga vezeti, előterjesztésére a kinevezést a főispán eszközli.

68. § Községi kórházakban az orvosi személyzet a községi közegészségi bizottság véleményezése alapján, az alispán által neveztetik ki.

69. § A 66., 68. §-ok értelmében alkalmazott kórházi személyzet hivatala állandó; fegyelmi tekintetben ugyanazon eljárás alá esik, mely a törvényhatósági s községi egyéb tisztviselőkre nézve érvényben áll.

70. § Állami, törvényhatósági és községi kórházaknál és gyógyintézeteknél az orvosi állomások nyilvános pályázat utján töltetnek be.

X. FEJEZET

Tébolydai ügy

71. § Mindazon gyógyitható és gyógyithatlan elmebetegek, kik a közbiztonságra veszélyesek, gyógyitás, illetőleg eltartás végett tébolydába helyezendők.

Ellenben nem közveszélyes, gyógyithatlan elmebetegek, továbbá ártalmatlan bárgyuk, buták és hülyék, vagyontalanságuk esetén, a mennyiben az őket eltartani köteles rokonok vagyonnal birnának, ezeknek terhére, különben pedig illetőségi községeik által tartandók el.

72. § Arra, hogy valaki gyógyitás és ápolás végett tébolydába felvétethessék, közhivatalban levő orvostudornak és mennyiben kezelő orvosa már volt, ennek abbeli bizonyitványa, hogy az illető elmekórban szenved, szükséges.

73. § Állami elmegyógyintézetekre nézve a megfigyelési rendszer léptetendő életbe.

E szerint az elmegyógyintézetekbe érkező minden beteg csak ideiglenesen vehető fel, s elmeállapota gondosan megfigyelendő.

Csak, ha a megfigyelés utján azon meggyőződés szereztetett, hogy az illető egyén kétségtelenül elmekórban szenved, vétetik fel véglegesen, az intézet igazgatójának személyes felelőssége alatt.

Az intézeti igazgató tartozik a véglegesen felvett elmebetegről készitendő leletet és orvosi véleményt a beteg illetékes bíróságának haladék nélkül megküldeni.

Magán-tébolydákba és a kórházakban lévő tébolydai osztályokba az elmebetegek véglegesen csak akkor vétethetnek fel, ha az illetékes bíróság az elmebetegséget megállapitotta, mely czélból az érkező betegek a bíróságnál azonnal bejelentendők.

74. § Ha az iránt: vajjon az elhelyezett egyén valóban elmebántalomban szenved-e? hozzátartozói részéről kétely merülne fel, szabadságukban áll azon időpontig, mig az illető beteg biróilag elmekórosnak nem nyilvánittatott, annak elmeállapotát saját költségükön orvosi szakértők által külön megvizsgáltatni.

E szakértők azonban csakis az egyetemi orvos-tanári testület vagy az országos közegészségi tanács tagjai közül választhatók.

75. § Elmebetegnél személyes korlátozások és kényszereszközök csak szükség esetében a beteg és mások megóvására és csak orvosi rendelet folytán alkalmazhatók, a szükség elenyésztével azonban haladéktalanul megszüntetendők.

76. § Felgyógyult, ugyszintén a megfigyelés folytán elmekórosnak nem bizonyult egyének azonnal elbocsátandók.

XI. FEJEZET

Vasuti és hajózási közegészségügy

77. § Mindazon intézkedéseket, melyek által az országban lévő összes vasutaknál és az országban közlekedő mindennemű hajóknál alkalmazott személyzet és munkások, továbbá ezen közlekedési intézetek tulajdonához tartozó gyárak és kőszénbányákban, ugyszintén a vasutak épitésénél dolgozó munkások, különösen pedig az utasok egészségének lehető biztositására megkivántatnak, az illető vállalatok meghallgatásával, a ministerium szabja meg.

78. § A vasuti és hajózási egészségügy az állam felügyelete alá helyeztetik.

E főfelügyelet különösen kiterjed a netáni szerencsétlenségek folytán történendő tömeges sérülések alkalmával megkivántató gyógyszerek, sebészi kötések és egyéb orvosi készülékek és szerek készentartására; továbbá az ezen közlekedési intézetek számára kiadott egészségi szabályzatnak pontos megtartására; az orvosoknak kellő mérvben alkalmazására; a munkásoknak mind a forgalomban, mind az épülőben levő vasutaknál kellő elhelyezésére, megbetegülésük esetén ápolásuk biztositására; végül a járványok alkalmával megkivántató óvintézkedések mikénti foganatositására.

79. § Ezen állami főfelügyelet teljesitése, nemkülönben a vasuti s hajózási egészségügynek részletes szabályozása a belügyi- és közlekedési ministerekre bizatik.

XII. FEJEZET

Járványok és ragályok

80. § Mihelyt valahol több egyén egyidejüleg ugyanazon betegségbe esik, vagy ha ragályos kórok esetei mutatkoznak, a községi előljáróságnak kötelessége ezt a közegészségügyi ügyekben elsőfoku hatóságnak azonnal bejelenteni, ki erről a törvényhatóságot értesiti.

E bejelentés tételére nemcsak az előljáróság, de az orvosok, lelkészek és tanitók, átalában pedig mindazok köteleztetnek, kik ily betegülési esetekről tudomással birnak.

81. § A törvényhatóság a járványt konstatálja, intézkedik a járvány elfojtása, illetőleg terjedésének meggátlása czéljából a koronként fennálló járványszabályzatban foglalt óv- és gyógyeljárás pontos foganatositása iránt.

Gondoskodik továbbá, a mennyiben a szükség ugy kivánja, a járvány folytán megbetegültek befogadására szolgáló kórházi helyiségek előállitásáról, a kellő orvosi segélynyujtásról, a megkivántató gyógyszerkészlet megszerzéséről, a szükséges ápolási személyzet előállitásáról és kitanitásáról, a betegeknek az egészségesektől való elkülönitése keresztülviteléről, a szükölködők lehető ellátásáról, a fertőtlenités foganatositásáról, a köztisztaság és vásári rendőrség pontos kezeléséről, ugyszintén a járvány terjedését előmozditó hatányok lehető megszüntetéséről. Intézkedik végül a járvány állásáról és terjedéséről szóló statistikai adatok, ugyszintén a járvány keletkezésére, jellegére, lefolyására, tartamára stb. vonatkozó időszaki és zárjelentések előterjesztése iránt.

A törvényhatóságoknak jogukban áll ily esetekben hasonszenvi kórházakat, illetőleg kórosztályokat is berendezni.

82. § A családfő, iparos, gyáros vagy bányatulajdonos, ha családja, háznépe, segédei, tanonczai, illetőleg munkásai között, továbbá a növelde-tulajdonos, ha növedékei között ragályos vagy járványos betegség ütött ki, tartozik a hatósági rendelkezés bekövetkezte előtt is, az illető betegeknek azonnal nyujtandó orvosi segélyről gondoskodni.

Ragályos járványoknál a szükséghez képest a kényszergyógyitás is elrendelhető.

83. § Járványok miatt a szárazföldön netán szükséges veszteg- és határzár csupán a kormány felhatalmazása folytán rendelhető el ugy utasokra, valamint a szállitmányokra nézve.

84. § A mennyiben a hatósági, községi, kincstári s állandóan alkalmazott orvosok a járvány folytán megbetegültek gyógykezelésére elégségesek nem volnának, a hatóság megfelelő dijazás mellett, járvány-orvosokat rendelhet ki.

A gyakorló orvos rendes működési területén a kirendelést elfogadni köteles; ezen kivül eső vidékre csak beleegyezésével rendelhető ki.

85. § Minden hatósági s minden gyakorló magánorvos tartozik járvány idejében a hatóságtól a járványügyre nézve nyert rendeletet teljesiteni. Ezen rendeletek azonban a 47-ik § rendelkezésével ellentétben nem állhatnak.

A járvány folytán megbetegültek részére kért első orvosi segély megadását vissza nem utasithatja; valamint azon esetben, ha lakhelyén más orvos a gyakorlatot nem űzi, a további gyógykezelést is tartozik elvállalni.

86. § Az állam vagy valamely nyilvános alap szolgálatában állandóan alkalmazott orvosok, seborvosok és betegápolók özvegyeinek és árváinak, kiknek férjeik, illetőleg atyjukra nézve kellőleg igazolva van, hogy halálukat a járvány ellen történt alkalmaztatásuk okozta, nyugdijazási ellátásra és nevelési pótlékra akkor is van igényük, ha az elhalt 10 évi szolgálati időt még be nem töltött volna.

87. § Törvényhatósági, községi és magánorvosok, seborvosok és betegápolók özvegyei és árvái, kiknek férjeik, illetőleg atyjuk, a hatóság felhivása folytán, járvány ellen alkalmaztattak, és kikről bebizonyult, hogy halálukat a járvány ellen történt alkalmaztatásuk okozta, szintén tarthatnak igényt nyugdijra, ellátásra és nevelési pótlékra, és pedig az orvosok és seborvosok özvegyei és árvái, a mennyiben férjeik illetőleg atyjuk nagyobb fizetés élvezetében nem állottak, azon államtisztviselők özvegyeihez és árváihoz, kiknek férjeik, illetőleg atyjuk 1000 frtnyi fizetéses állásban voltak; a betegápolók özvegyei s árvái pedig az állami intézetekben alkalmazott betegápolók özvegyeihez és árváihoz hasonló összegben.

Az ily nyugdij-ellátás és nevelési pótlék, a mennyiben a törvényhatóságnak nyugdij-alapja nincs, szintén az államkincstárból fedeztetik.

88. § Nyilvános pénzalap szolgálatában állott orvosok, seborvosok és betegápolók özvegyeinek és árváinak ily járandóságai, ha az elhunytnak halála saját szolgálata körében történt, az illető pénzalapból, ha pedig ezen kivüli alkalmazásban következett be, az államkincstárból fedezendők.

89. § A hatóság intézkedik, hogy ragályos betegségeknek - hova a bujakór is számitandó - nagyobb terjedelemben történt felmerülte alkalmával, az azokban szenvedő egyének gyógykezelés alá vétessenek.

Oly bujasenyvesek, kiknek gyógykezelése vagyoni állapotuk vagy házi viszonyaiknál fogva otthon nem eszközölhető, a legközelebbi polgári, sőt ilyenek hiányában, katonai kórházba is szállithatók, hol teljes felgyógyulásukig visszatarthatók.

90. § A mely vidék lakosai között a bujakór oly mérvben van elterjedve, hogy annak elfojtására a fennálló rendszeres hatósági óv- és gyógyintézkedések elégségeseknek többé nem mutatkoznak és kórház is távol esik, ott, lehetőleg a ragálylepte vidék központján, szükség-kórházak állitandók fel államköltségen.

Ily kórházak csakis a ragály tartamára szereltetnek fel és megszünte után azonnal feloszlattatnak.

91. § A kéjelgési ügy, a mennyiben a közegészségre vonatkozik, rendeleti uton szabályoztatik.

XIII. FEJEZET

Védhimlőoltás

92. § A védhimlőoltási ügy állami intézmény; a hatóság a fennálló szabályok szerint intézkedik arról, hogy a védhimlőoltás a kellő segédlet kirendelésével akadálytalanul teljesittessék.

93. § A védhimlőoltás, esetleg a felnőttek ujra-oltása, évenként minden községben teljesitendő.

Szülők és gyámok, átalában mindazok, kik gyermekekről gondoskodni tartoznak, kötelesek ezeket éltüknek első évében, a mennyiben valóságos himlőt ki nem állottak volna, beoltani. Mennyiben halasztható el egyesek beoltása, az az orvos megitélésétől függ.

94. § A himlőoltás teljesitésére csak az van feljogositva, ki Magyarország területén érvényes orvosi oklevéllel bir.

95. § A himlőoltás teljesitése s a himlőanyag szedése és megőrzése körül szükséges elővigyázat 1-10 forintig, esetleg 2 napi fogságig terjedhető büntetés terhe alatt pontosan megtartandó.

96. § Ha a himlőoltás következtében az oltó-orvos eljárása miatt a beoltott egészségére káros következmény vagy veszély háramlanék, az ügynek szakértői megállapitása után, fenyitő eljárásnak van helye.

97. § Az oltó-orvosok az oltásért, - a külön dijazottak kivételével - jó sikerrel beoltott egyének után az államkincstárból dijat nyernek.

98. § Az oltó-orvosok fuvarja az illető község részéről természetben kiállitandó, avagy megváltandó.

99. § A belügyminister intézkedik, hogy a védhimlőnyirk fentartása s annak a közintézetek és hatósági orvosok között himlőmag-szakadás vagy elfajzás esetében dijtalanul leendő kiosztása megtörténjék.

XIV. FEJEZET

Gyógyfürdők és ásványvizek

100. § Gyógyfürdőknek tekintetnek:

a) ásványfürdők, melyeknek egyes ásványforrásaikra nézve előzetesen teljesitett pontos vegyelemzés alapján, szakértői vélemény által kimutattatik, mikép ásványvizük fontosabb kórok ellen hatályosan használható;

b) viz-fürdők, melyek kellő mennyiségű tiszta és üde forrásvizzel birnak.

Minden gyógyfürdőnek az egészség és kényelem igényeinek megfelelő fürdő- és lakházzal, fürdő-szabályzattal, a fürdőidény alatt állandó fürdőorvossal és gyógyszertárral kell ellátva lennie; szükséges továbbá, hogy a gyógyforrások a légköri kártékony befolyásoktól és mindennemű tisztátalanitástól megvédve legyenek; végül, hogy gondoskodva legyen a betegeknek egészséges eledellel való ellátásáról, valamint nyugalmuk és kényelmük megóvásáról.

A fürdőorvos kinevezése a főispánnak bejelentendő, ki csak a törvényszerű képesités hiánya, vagy erkölcsi indokok alapján tehet ez ellen kifogást, melyre nézve végérvényesen a belügyminister dönt.

101. § A gyógyfürdői elnevezésre az engedélyt, ha okmányilag kimutattatik, mikép az előbbi §-ban emlitett kellékeknek meg van felelve, a törvényhatóság meghallgatásával a belügyminister adja meg.

Ily fürdőkben a hőmérséki és lebészeti viszonyok a fürdő-idény alatt pontosan feljegyzendők.

102. § A gyógyfürdők emelése tekintetéből a ministerium az azokban megkivántató posta- és távirdai állomások lehető felállitásáról, a hatóság pedig a gyógyfürdőkhöz vezető utak jó karban tartásáról gondoskodik.

103. § Uj épitkezések gyógyfürdőkben husz évi adómentességet élveznek.

104. § Mindennemű fürdőben, a fürdőházak, ugyszintén a lak- és mellékhelyiségek a közegészségi feltételeknek megfelelő karban tartandók. Ennek ismételt figyelmen kivül hagyása esetén a fürdő bezáratását, a törvényhatóság meghallgatása után, a belügyminister elrendelheti.

105. § Gyógydijak beszedése s gyógyalapok létesitése hatóságilag engedélyezhető.

Az e czimen begyűlt összeg kizárólag csak a fürdő emelésére használandó fel.

106. § A fürdők azon törvényhatóság felügyelete alá tartoznak, melynek területén vannak.

A törvényhatóság gondoskodik arról is, hogy a vagyontalanok a fürdők és gyógyforrások dijtalan használatában a lehetőség szerint részesittessenek.

107. § Az ásványvizek töltése, tartása s a mesterséges ásványvizek elárusitása rendeleti uton szabályoztatik.

108. § Mesterséges ásványvizek csak hatósági engedély mellett vizsgát tett vegyész vagy gyógyszerésznek felügyelete s vezetése alatt készithetők.

A szabályok ismételt meg nem tartása esetén az engedély megvonatik.

XV. FEJEZET

Eljárás a hullák körül, a temetkezésről és a temetőkről

109. § Halál esetében megállapitandó:

a) vajjon a halál valósággal bekövetkezett-e?

b) vajjon a haláleset nem valamely bűnös cselekvény eredmény-e

Egyátalán minden megteendő, mit a közegészség megóvása követel.

110. § A halál bekövetkeztét bizonyitó szakszerű halottkémlés az egész országra nézve kötelezőleg elrendeltetik, s a hatóságilag kirendelt halottkémnek a halált bizonyitó irásbeli nyilatkozata előtt senkit eltemetni nem szabad.

A halottkémlés részletes szabályozása rendeleti uton történik.

Az ez iránti szabályokban foglalt esetek kivételével, az eltemetés a halál bekövetkeztétől számitandó 48 óra letelte előtt tilos.

111. § Orvosrendőri hullabonczolások eszközlendők:

a) talált hullákon;

b) járványos vagy ragályos betegségek megállapitása czéljából;
c) midőn a hatóság azt köztekintetekből szükségesnek tartja.

112. § Kórházakban és nyilvános gyógyintézetekben ápolt elhaltak hullái, ha azok közköltségen ápoltattak, vagy ha hozzátartozóik nem ellenzik, - tudományos bonczvizsgálat alá vehetők.

113. § Minden halottat a törvény által vagy a szabályrendeletileg kitüzött időben el kell temetni, s ez rendszerint azon község területén eszközlendő, melyben a halál bekövetkezett.

114. § Ha a hulla szabályszerű eltemetését az arra kötelezett rokonok, testületek vagy egyesek a kellő időben nem teljesitik, azt az illető költségére a községi előljáróság tartozik teljesittetni.

Teljes szegénység esetében, s ha temetésre köteles rokonok, testületek vagy egyesek nincsenek, a temetési költségek is a szegény-ügyet első sorban kezelő község terhére esnek.

115. § Ha a kellő időbeni eltemetést az erre hivatolt egyházi közeg gátolja, az szigoru feleletre vonandó.

116. § Minden község köteles egy, a helyi népesedési és egészségügyi igényeknek megfelelő, kellőleg berendezett községi temetőhelyet fentartani. E kötelesség alól csak az esetben engedtetik kivétel, ha a községben egy vagy több felekezeti oly temető létezik, melyekben a temetkezés szabadsága biztositva van.

117. § A temetőhelyek felállitása, nagyobbitása, vagy bezáratása, továbbá a temetőknek a lakott házaktól való távolsága, fekvése, körülkeritése s fával beültetése, végre a sírok nagysága, mélysége s egymástóli távolsága, a különféle helyi viszonyok és a talaj minőségéhez képest - a jelen törvény keretén belül - rendeleti uton szabályoztatik.

118. § Elhagyott temetők beépitése csak az utolsó temetkezéstől számitandó 40 év lefolyta után engedhető meg.

Sírok vagy sírboltok kinyitása, valamint hullák kiásatása, csak hatósági engedély folytán, az eljárásnál az egészségügyi szempontból szükséges, rendeleti uton kiadandó szabályok szigoru megtartása mellett történhetik.

119. § Sirboltok a temetőkben csak hatósági engedély mellett állittathatnak fel. Az engedélynek magában kell foglalnia az épités körül megtartandó egészségügyi óvrendszabályokat, valamint az eljárás tüzetes leirását, melyet egészségügyi szempontból minden egyes temetkezésnél megtartani kell.

120. § A városok és helységek bel- és külterületein épülő uj templomokbani temetkezés csak a 119. §-ban emlitett feltételek megtartásával engedhető meg.

A városok belterületein épülő uj templomok körül sírkertek nem állithatók fel.

121. § A városok és helységekben már létező oly templomokban és azok körül levő sírkertekben, melyekben a temetkezés eddig tényleg szokásban volt, a temetkezés jövőre hatósági engedély mellett történhetik, mely csak az esetben adható meg, ha a temetkezés a közegészségi érdekek teljes megóvásával eszközölhető.

Ugyanez áll oly családi temetők vagy sírboltokra nézve, melyek a rendes temetőkön kivül, magánbirtokon szándékoltatnak felállittatni, vagy már tényleg léteznek.

122. § A temetők és sirboltok körüli azon egészségrendőri intézkedések, melyek a helyi viszonyok által igényelvék - a jelen törvény s annak alapján keletkezett kormányrendelet keretén belől - a községi, illetőleg köztörvényhatósági statutárius jog tárgyát képezik.

123. § Hullák elszállitása csak hatósági engedély folytán, az e részben fennálló óvrendszabályok mellett történhetik. Oly hullákra nézve, melyek Ő Felségének másik állama, a külföldi államokba vagy viszont onnét ide szállittatnak, az eljárás a jelenben fennálló s esetről-esetre kötendő egyezmények által szabályoztatik.

XVI. FEJEZET

Gyógyszerészeti ügy

124. § A gyógyszerészet, mint közegészségi intézmény, az állam felügyelete alatt áll.

E felügyeletet az állam a következőkre nézve gyakorolja:

a) a gyógyszerészeti személyzet tudományos képzettségére;

b) az államilag meghatározott árszabályzat megtartására és a gyógyszertárak kezelésére;

c) a megkivántató helyiségek berendezésére s felszerelésére;

d) a gyógyszerészi rendszabályban meghatározott könyvek vitelének helyességére nézve.

125. § A gyógyszerészek tartoznak a gyógyszerészet körül fennálló törvényeket és szabályokat pontosan megtartani.

A gyógyszertár tulajdonosa és kezelője, nem okleveles segédszemélyzetének a gyógyszerészet körébe vágó működéseért, ugyszintén a gyógyszerek jó minőségeért, tisztaságaért és helyes kiszolgáltatásaért a 7. §-ban kiszabott büntetés terhe alatt felelős.

Okleveles segédek saját működésükért első sorban maguk felelősek.

A gyógyszertár-tulajdonosoknak a kezelőkhöz való viszonya magán szerződés utján állapittatik meg.

Valamely gyógyszertár helytelen, szabályellenes kezelése esetében a törvényhatóság a gyógyszertár részére kezelőt, illetőleg uj kezelőt rendel.

126. § Gyógyszereknek a gyógyászati czél elérésére megkivántató adagokban való eladására, kizárólag okleveles gyógyszertár-tulajdonosok vagy ezeknek meghatalmazott okleveles kezelői, ugyszintén a kézi gyógyszertár tartására feljogositott orvos, az állatokra nézve pedig az állat-orvosok vannak feljogositva.

Hasonszenvi orvosok a gyógyszerek ősanyagait és ősoldatait szintén a rendes gyógyszertárakból tartoznak hozatni és rendelni, de a gyógyszerek ugynevezett hasonszenvi higitásait és dörzseit dijtalanul maguk is kiszolgáltathatják a betegeknek. Ez esetben a gyógyszer nevét és higitási fokát a gyógyszert tartalmazó üvegre, edényre vagy papirra feljegyezni tartoznak.

127. § Hitelezni a gyógyszerész csak sürgős veszély esetében köteles, melynek igazolása a rendelő orvos által történik.

A gyógyszerészek által szabályszerüen vezetett és kellőleg bélyegzett üzleti könyvek a többi kereskedelmi könyvekhez hasonló bizonyitási erővel birnak.

128. § A gyógyszertárak gyógyszerészi szakértők által állami engedély folytán felállitott közegészségi intézetek, s mint ilyenek az iparüzletek sorába nem tartoznak; mihez képest a gyógyszerészek az iparkamarai illetékek fizetésére nem köteleztethetnek.

129. § Gyógyszertárt csak az kezelhet, ki az ország területén érvényes gyógyszerész-tudori vagy gyógyszerész-mesteri oklevéllel van felruházva.

Az oklevelek érvényessége a 43., 44. és 45. §-ban foglalt határozmányok szerint állapittatik meg.

130. § A reáljogu gyógyszertárak, valamint eddig, ugy ezentul is szabadon eladhatók, örökölhetők és hagyományozhatók: szóval magánjogi szerződések és a fennálló szabályoknak megfelelő átruházások tárgyaivá tehetők.

131. § A gyógyszertár személyes üzleti joga a gyógyszertári jogositványnyal felruházottnak személyéhez van kötve. Ily jogositvány el nem adható s nem hagyományozható.

Az átruházást azonban szintén csak személyes joggal a 129. § figyelembevételével a belügyminister engedélyezi.

Az engedély csak a törvényes kellék hiánya vagy bebizonyitott erkölcsi megbizhatlanság esetében tagadható meg.

132. § A gyógyszerész elhunytával a személyes gyógyszerészeti jogositvány haszonélvezete az özvegyre száll. Ha az özvegy gyermekei kiskorusága alatt ujra férjhez megy, vagy elhal, a jogositvány haszonélvezete a gyermekek nagykoruságáig ezekre száll át.

Ugy az özvegy, mint kiskoru gyermekek gyámja (utóbbi a gyámhatóság meghallgatásával) a 129. §-nak megfelelőleg okleveles kezelőt tartani köteles.

133. § Reálgyógyszertári jog ezentul nem adományozható.

134. § Uj gyógyszertár felállitását a törvényhatóság meghallgatása után a belügyminister engedélyezi.

Uj gyógyszertár felállitásáért folyamodhatik:

a) valamely község;

b) okleveles gyógyszerész; - ez esetben az illető község véleménye meghallgatandó.

Az engedély csak akkor tagadható meg, ha tekintettel a népesség számára, az ott már fennálló gyógyszertárakra s a helyi viszonyokra, kellően kimutattatik, hogy az uj gyógyszertár elannyira felesleges, miszerint az ily uton megszaporodott gyógyszertárak fennállását veszélyeztetné.

Ha az *a)* pont esetében a gyógyszertár felállithatása kimondatott, az iránt, hogy a községben azon gyógyszertár felállitásának joga kinek engedélyeztessék, a törvényhatóság első tisztviselője által közzéteendő, előleges pályázat után és az érdekelt község meghallgatásával, a közigazgatási bizottság határoz s ezt a belügyministernek feljelenti.

135. § Fiók- és házi gyógyszertárak a szükséghez képest a törvényhatóságnak meghallgatásával a belügyminister által engedélyezhetők és a szükség elenyésztével vagy anyagyógyszertárnak ottani felállitásával megszüntetendők.

Ott, a hol gyógyszertár nem létezik, az orvosok kézi gyógyszertár tartására a törvényhatóság első tisztviselője által feljogosithatók, kötelesek azonban az e részbeni szabályokhoz alkalmazkodni.

Minden ily végérvényesen megadott engedély a belügyministernek bejelentendő.

136. § A gyógyszerek árát a magyar gyógyszerkönyvhez csatolt árszabályok által koronként a belügyminister szabályozza.

137. § Mindennemű gyógyszertárnak felállitására, áthelyezésére, berendezésére, felszerelésére s vizsgálatára, ugy szintén a gyógyszerészek működésére s eljárására vonatkozó részletes szabályok, jelen törvény keretében rendeleti uton bocsáttatnak ki.

138. § A gyógyszertárak hivatalos vizsgálatáért a gyógyszerészektől semminemű dijak nem szedhetők.

MÁSODIK RÉSZ

Közegészségügyi szolgálat

I. FEJEZET

Közegészségügyi szolgálat a községeknél

139. § A község végrehajtja jelen törvénynek, a kormánynak és a törvényhatóságnak a közegészségre vonatkozó, a törvények értelmében kiadott rendeleteit.

140. § Ezen kivül:

a) gondoskodik a községi vagyontalan és tébolydai ápolásra nem minősitett elmebetegek, továbbá: a vagyontalan hülyék, siketnémák, vakok, nyomorékok, lelenczek és dajkaságba adottak orvosoltatása és eltartásáról;

b) gondoskodik a szükséges segély eléréséről betegülések és szüléseknél, valamint okleveles szülésznőknek szükség esetében községi költségen való képeztetéséről;

c) intézkedik a temetők és lehetőség szerint a halotti kamrák felállitása és felügyelete iránt;

d) gyakorolja választási jogát a törvények értelmében a községi egészségügyi személyzetet illetőleg.

E hatáskör minden községre, tehát olyanokra is kiterjed, melyek törvényhatóságot képeznek.

141. § A község következő rendőri teendőket teljesit:

a) őrködik a köztisztaság, a hússzemle, az áruba bocsátott tápszerek és italok, a közhasználatra szánt ivó-viz tisztaságának és ártalmatlanságának, továbbá a kutak, medenczék, viztartók és vizvezetékek kellő fentartása s elrontásának megakadályozása, úgyszintén a halottkémlet és átalában a helyi közegészségi teendők felett;

b) az e teendők szempontjából előforduló hiányokat, kihágásokat, a közegészségi ügyekben illetékes elsőfokú hatóságnak orvoslás, illetőleg megbüntetés végett bejelenti;

c) ily esetekben egyuttal lefoglalásokat tehet, és ott, a hol a törvény vagy az ennek alapján kiadott kormányrendeletek szerint elkobzásnak van helye, azt, ha az eset körülményei közegészségi szempontból igénylik, végre is hajthatja;

d) a község vagy közegészségi kör területén tartózkodó élet- vagy testi biztonságát és egészségét veszélyeztető eseteknél, különösen hirtelen életveszélyeknél rögtön eljár.

E teendőket nagy és kis községekben a biró és községi (kör-) jegyző, rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitány, törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitánysági közegek, Budapesten pedig a fővárosi rendőrség végzi.

142. § Minden törvényhatósági joggal felruházott vagy rendezett tanácscsal ellátott város, a Királyföldön, a törvényhatóságok székhelyéül szolgáló városok, továbbá minden község, mely 6000 lakossal bir, orvost tartani köteles.

Azt, hogy 6000 lakossal biró községek szomszéd apróbb községekkel orvos tartása tekintetében egyesülhessenek, a helyi és vagyoni viszony tekintetbevételével a törvényhatóság állapitja meg.

A törvényhatóság intézkedik továbbá, hogy az ezeken kivüli községek, a mennyiben községi orvossal még ellátva nem lennének, 6000-től 10,000 lélekszámig, orvos tartása tekintetében egy közegészségi körbe csoprotosittassanak.

Oly községekben, melyek bármi oknál fogva egészségi körbe beoszthatók nem lennének, a községi orvos teendőit a járásorvos végzi.

Ily községek azonban tartoznak a legközelebbi községi vagy járási fennálló vagy létesitendő kórház alapjának növeléséhez járulni.

E járulék fejében a község, lélekszám aránya szerint annyit fizet, mint a mennyivel a hozzá legközelebb eső, egészségügyi körbe beosztott község, lélekszám után orvostartás czímén terhelve van.

Járási kórház létesitése czéljából, orvos tartására kötelezett több község, vagy több egészségi kör egyesithető.

143. § Az 1871:XVIII. tc. alapján megválasztott községi orvosok, hivatalukat jelen törvény életbelépte után is, választásuk idejére, megtartják. Ennek leteltével uj választásnak van helye.

Már alkalmazásban volt községorvosok ujra megválaszthatók, ha az 1871. évi XVIII. tc. 74. §-ban körülirt minősitvénynyel nem birnak is.

Ezentúl községi orvosokul oly okleveles sebészek is megválaszthatók, kik három évi folytonos sebészi gyakorlatot képesek kimutatni.

Orvostudori oklevéllel biró pályázóknak előny biztosittatik.

Jelen törvény életbelépte után választott községi (kör-) orvosok hivatala állandó.

Fegyelmi tekintetben irányukban ugyanazon törvények alkalmazandók, melyek más községi tisztviselőkre nézve érvényesek.

144. § A községi orvos előzetes pályázat alapján választatik.

A községi, valamint a közegészségi körök orvosainak fizetését az illető községek képviselőtestületeinek, továbbá a kis és nagy községeket illetőleg, a járási tisztviselőnek, - rendezett tanácsu városokat illetőleg pedig, az alispánnak meghallgatásával és anyagi viszonyaikhoz képest, a törvényhatóság állapitja meg. Azt, hogy a körorvos melyik községben lakjék, annak fizetéséhez az egyesitett községek mily mérvben járuljanak és választására nézve mily arányban vegyenek részt, a képviselőtestületek és a járási tisztviselő meghallgatása mellett esetről-esetre az alispán határozza meg; e határozat a törvényhatóság kebelében levő közigazgatási bizottsághoz felebbezhető.

A fennebbi módon megállapitott lakhely csak kölcsönös ujabbi megállapodás után változtatható meg.

145. § A községi és körorvos, községének illelőleg községi körének helyi, közegészségi, orvosrendőri s orvostörvényszéki ügyeit végzi, és pedig:

1. a község, illetőleg a szövetkezet vagy egyesitett községek szegényeit ingyen, a vagyonosokat pedig a díjazás iránt a községgel előlegesen kötött egyezség szerint orvosolja;
2. közegészségi és orvosrendőri szempontból felügyel a lelenczekre és a dajkaságra adottakra, ugyszintén a községi ápolás alatt levő elmekórosokra, hülyékre, siketnémákra és nyomorékokra;
3. a himlőoltást, a mennyiben ezt díjtalanul teljesiteni nem tartoznék, az országosan kiszabott díj mellett végzi;
4. a halottkémlést, a mennyiben külön halottkém felállitva nem volna, szegényeknél ingyen, vagyonosoknál megszabott díj mellett teljesíti;
5. a község, illetőleg a községek egészségügyi mozzanatait és változásait figyelemmel kisérvén, a felmerülő káros hatányok elháritása iránt javaslatot tesz;
6. az orvosrendőri vizsgálatokat és egyéb teendőket díjtalanul, az orvostörvényszéki munkálatokat pedig az illető bíróság felhivása folytán meghatározott díj mellett teljesiti;
7. az életmentési eljárásnál közreműködik;
8. eljár mindazon ügyekben, a melyeket egyik vagy másik törvény, illetőleg szabályrendelet reá biz;
9. évnegyedenként egészségügyi jelentést tesz és minden előforduló közegészségi ügyet, valamint az orvosrendőri és orvostörvényszéki vizsgálatot, azonnal és körülményesen illetékes előljáróságának tudomására hozza.

Tisztán szakügyekben a járási orvossal közvetlenül érintkezik.

146. § Minden község, mely legalább 1500 lakost számlál, tartozik szülésznőt (51. §) alkalmazni.

Oly községek, melyek az emlitett lélekszámmal nem birnak, községi szülésznőt közösen alkalmazhatnak.

147. § A községi szülésznőt a községi egészségügyi bizottmány kijelölése alapján a község választja; hivatala állandó.

Fegyelmi tekintetben irányában ugyanazon törvények alkalmazandók, melyek a községi tisztviselőkre nézve érvényesek.

A község által fizetendő szülésznő évi járandóságát, a törvényhatóság jóváhagyásával, a község állapitja meg.

148. § A községi szülésznőnek kötelességében áll, minden vagyontalan szülő nőnek dijtalanul, a vagyonosoknak pedig községenként megszabott dij mellett segélyt nyujtani.

149. § Oly községekben, melyek saját orvossal birnak, közegészségügyi bizottság alakitandó.

Más községekben a bizottság feladatát a községi előljáróság teljesiti.

A községi közegészségügyi bizottság tagjai: a község orvosa, állatorvosa, a gyógyszerész; továbbá a lelkészek, jegyzők és tanitók, azonkivül a községben lakó legalább három értelmes és szakkedvelő egyén, kiket a községi képviselőtestület választ.

Elnökét a bizottság saját kebeléből választja.

150. § A községi egészségügyi bizottság véleményező és inditványozó testület, mely rendszerint csak az illető községnek tanácsával, illetőleg előljáróságával és ennek utján az elsőfoku hatósággal érintkezik.

151. § Veszélyes járvány idejében helyi járvány-bizottsággá alakul és a szükséges óvrendszabályok kivitelénél közreműködik.

Ily járványok idejében ez alkalomra oly községekben is, melyek egészségügyi bizottsággal nem birnak, járványbizottságok alakitandók.

152. § A községi közegészségügyi bizottság hatásköréhez következők tartoznak:

a) véleményt ád a községtanács, illetőleg községi előljáróság által hozzá intézett egészségügyi tárgyakban;

b) előterjesztést tesz a helyi közegészséget, a köztisztaságot, a himlőoltást, halottkémlést, húsvizsgálatot, tápszerek és italok vizsgálatát illető rendszabályok foganatositása, nemkülönben a vakok, tébolydai ápolásra nem minősitett elmebetegek, hülyék, siketnémák, nyomorékok, lelenczek és dajkaságba adottak nyilvántartása, felügyelete és esetleg orvosoltatása körül észlelt hiányok iránt;

c) véleményez a községi és községkórházi orvos- és szülésznői állomások betöltésénél.

II. FEJEZET

Közegészségügyi szolgálat a törvényhatóságoknál

153. § A jelen törvény által a törvényhatóságra ruházott teendőket, ugyszintén a belügyminister részéről a törvények alapján kiadott közegészségi szabályok és rendeleteknek foganatositását a megyei, városi, kerületi, széki és vidéki törvényhatóságok eszközlik.

154. § A törvényhatóság és közegeinek hatásköre közegészségi ügyekben következőkép szabályoztatik:

A szolgabirónak és az ezzel ugyanazon hatáskörrel biró közegeknek mint közegészségi ügyekben elsőfoku hatóságnak teendői:(4. §)

a) megfigyeli mindazon mozzanatokat, melyek a közegészségügyre befolyással birnak, s tapasztalatai folytán - a mennyiben lehetséges - saját hatáskörében intézkedik; ha pedig a teendők hatáskörén túl esnek, azok iránt a felsőbb hatósághoz jelentéseket, illetőleg javaslatot tesz;

b) felügyel az orvosrendőri szabályoknak hatósága területén való foganatositására, utczák, utak, terek, közgyűlhelyek és a kéjelgési ügy körül; felügyel továbbá arra, hogy az egészségi szabályok megtartassanak, tanintézetek, gyárak, iparüzletek, lakások, ürülékek, csatornák és emésztőgödrök, nemkülönben folyó-, álló- és ivóvizek, élelmi- és tápszerek, szeszes és más italok, a hús-szemle, főző- és más edények, a nyilvános fürdő-intézetek, valamint a vágóhidak és az állati hullák körül; az e részben tapasztalt hiányok elháritása iránt intézkedik;

c) felügyel arra, hogy a szükséges segélyről betegülések és szüléseknél, ugyszintén hirtelen életveszélyeknél hatósága területén mindenütt gondoskodva legyen és az e részben megkivántató oktatás megadassék;

d) nyilvántartja a hatóság területén létező lelenczeket, siketnémákat, elmekórosokat, bárgyukat, dajkaságba adottakat és azok tartása és ápolására, valamint a vagyontalan betegek gyógyitására felügyel, illetőleg a helyi viszonyokhoz képest eljár;

e) eljár a hatósága területén létező gyógyszertárak vizsgálata körül (156. 162. §);

f) a köztekinteteknél fogva megkivántató orvosrendőri bonczolatok teljesitését elrendeli (111-ik § *c);*

g) hullaszállitási engedélyt ád a község, illetőleg város egyik temetőjéből a másikba (157-ik § *g),* a járás egyik községéből a másikba, és a törvényhatóság területén lévő más járásba szállitani szándékolt hullákra nézve;

h) mesterséges ásványvizek gyártásának engedélyezésére nézve véleményt ad;

i) sebészi műhelyek felállitását engedélyezi;

k) rendelkezik járása területén azon ügyekben, melyekre nézve az intézkedési jog jelen törvény első része által átalánosságban a hatóságra ruháztatott, a mennyiben jelen törvény második részében erre más község nem jelöltetett ki;

l) eljár mindazon ügyekben, a melyek valamely törvény vagy szabályrendelet által reá bizatnak;

m) tartozik a községekben személyesen megjelenni, a helyi körülményekről és szükségletekről személyesen ismeretet szerezni, ennek alapján intézkedni s a foganatositást személyes meggyőződés utján ellenőrizni.

Intézkedései a törvényhatóság első tisztviselőjéhez felebbezhetők.

155. § A szolgabirónak, mint elsőfoku hatóságnak szakközege a járási orvos, kinek véleménye rendszerint előzetesen meghallgatandó.

Választása a tiszti főorvoséhoz hasonló módon (161. §) történik, fegyelmi tekintetben irányában ugyanazon törvények alkalmazandók, melyek más törvényhatósági tisztviselőkre nézve érvényesek.

A járási orvos tartozik járása területén lakni.

A járási orvos teendőit a fővárosban a kerületi orvosok, törvényhatósági joggal felruházott városokban a városi orvosok, rendezett tanácsu városokban pedig a községi orvosok teljesitik.

A fővárosi kerületi orvosok, valamint a törvényhatósági joggal felruházott városok tiszti orvosai egyuttal a községi orvos teendőit is végzik.

156. § A járási orvos működési köre a következő:

a) minden közegészségügyi tárgy fölött őrködik és a tapasztalt hiányok elháritása czéljából az elsőfoku hatóságnak jelentést tesz, illetőleg tiszti köréhez szabott módon közreműködik;

b) ügyel a lakhelyek és épületek közegészségi feltételeire, az egészséget és életet veszélyeztető iparüzletek, gyárak berendezése, elhelyezése és terményeinek eladása körül szükséges óvrendszabályokat hoz javaslatba;

c) ügyel a hatósága területén létező egészségügyi és jótékony-, köz- és magán-intézetekre;

d) ügyel a nyilvános élelmezés egészségügyi feltételeire, névleg a tápszerek és italok minőségére;

e) ügyel a lelenczek és dajkaságba adottak iránti rendszabályok végrehajtására;

f) figyelme tárgyát képezik hatósága területének fürdőintézetei és gyógyvizei;

g) ügyel a vagyontalan betegek gyógyitásának eszközlésére;

h) himlőoltást teljesít és a himlőmagnak évenkénti fentartásáról gondoskodik;

i) a járványos és ragályos betegségeket az elsőfoku hatóságnak azonnal bejelenti és ennek kiküldetése folytán, sürgős esetekben pedig a nélkül, a helyszinén megjelen és a fennálló szabályok értelmében intézkedik;

j) vizsgálja közegészségügyi szempontból a népiskolákat;

k) teljesiti az orvosrendőr-vizsgálatokat és az orvostörvényszéki bonczolatokat, ez utóbbiakat a megszabott díjak mellett;

l) ügyel a halottkémlés kezelésére és a nem-orvos halottkémeket oktatja;

m) a járás területén létező gyógyszertárak vizsgálatánál (154., 162. §) s kirendeltetése esetén az ujonczozási bizottmányokban közreműködik;

n) ügyel a méreg- és gyógyanyagokkal való kereskedésre és kezelésre;

o) a letelepedő orvosokat a tiszti főorvosnak bejelenti;

p) némely községben (142. §) a községi orvos teendőit végzi;

q) eljár mindazon ügyekben, melyeket valamely törvény vagy szabály reá bíz, vagy a melyekre nézve a tiszti főorvos akadályoztatása esetén, kirendeltetik;

r) működési területéről évnegyedenként egészségügyi jelentést tesz a törvényhatóság első tisztviselőjéhez az elsőfoku hatóság utján.

Tisztán szaküggyekben a tiszti főorvossal közvetlenül érintkezik.

157. § *A törvényhatóság első tisztviselőjének teendői:*

a) Felügyel arra, hogy a közegészségügyi szabályok a törvényhatóság egész területén az alantas közegek által pontosan kezeltessenek és végrehajtassanak.

E végből koronként és esetről-esetre jelentéstételt rendel el, sőt a fenforgó körülményekhez képest, vizsgálat és személyes meggyőződés szerzése végett, időnként egyik vagy másik községben meg is jelenik;

b) intézkedik számos egyének szűkebb lakásokban való összezsufolásának megakadályozása végett.

Budapesten erre nézve a fővárosi tanács az illetékes és ennek intézkedései ellen a felfolyamodás a közmunkák tanácsához s innét a határozatok eltérése esetében a belügyministerhez történik;

c) megállapitja a járvány létét, valamint annak megszüntét és ez ügyben, ugyszintén a tájkórok megelőzése és tovább terjedésének lehető megakadályozása iránt, intézkedik;

d) intézkedik a tanintézetek, gyógyszertárak, községi és hatósági fogházak megvizsgálása iránt egészségügyi tekintetből;

e) intézkedik a tanodák bezáratása iránt a 33-34. §-ok eseteiben;

f) felügyel a törvényhatóság területén létező egészségügyi-, jótékony-. köz- és magánintézetekre (60. §);

g) engedélyezi a hullaszállitást más törvényhatóság területére, Budapesten ezen kivül a főváros egyik temetőjéből a másikba;

h) orvosoknak kézi gyógyszertárt engedélyez (135. §), ugyszintén gyógyszertárak részére a 125. § esetében kezelőt rendel;

i) kinevezi a községi kórházak orvosi személyzetét;

k) intézkedik a 144. § értelmében a körorvosok lakása, fizetése és választása tárgyában s megállapitja a himlőoltási köröket (162. §);

l) engedélyezi a fürdői gyógydijak szedését, intézkedik a gyógyfürdőknek szegények általi használhatása iránt (106. §), s engedélyt ad a mesterséges ásványvizek készitésére;

m) eljár mindazon ügyekben, melyeket valamely törvény vagy szabályrendelet reá biz;

n) másodfokulag határoz az elsőfoku hatóság intézkedései ellen hozzá benyujtott felfolyamodások iránt.

Ezen, valamint saját intézkedései, a közigazgatási bizottsághoz felebbezhetők.

158. § A közigazgatási bizottság másodfoku határozatai a felek által a belügyministerhez csak akkor felebbezhetők, ha azok az elsőfoku határozatoktól eltérnek.

A közigazgatási bizottságnak harmadfokulag hozott határozatai ellen felebbezésnek a felek részéről helye nincs, a főispán azonban feljogosittatik, hogy a közigazgatási bizottság bármely határozatát, ha ezt az államérdek kivánja, a belügyministerhez felebbezhesse.

A főispán azonban feljogosittatik, hogy a közigazgatási bizottság bármely határozatára nézve, ha azt az állam érdeke kivánja, a belügyministerhez felterjesztést tehessen.

159. § *A törvényhatósági közgyülés hatásköre.*

a) A közegészségi tárgyak iránt jelen törvény határai között és figyelemmel az 1870. évi XLII. törvénycikk 5., 6., 7. §-aiban, és az 1872. évi XXXVI. törvénycikk 6., 7. és 8. §-aiban foglalt határozatokra, szabályrendeleteket alkothat;

b) az illető közegek meghallgatásával, intézkedik az egészségre ártalmas posványok és mocsárok lecsapolása, vagy kiszáritása, növényzet ültetése, a csatornázási vagy más idevágó rendszer behozatalának tárgyában;

c) gondoskodik az egészségi állapot hiányainak elháritására szükséges rendkivüli módokról (9. §);

d) kihirdeti a letelepülő orvosi személyzet és szülésznők okleveleit, az okirat hiányossága miatt az orvosi gyakorlat megtagadása, illetőleg betiltása iránt intézkedik;

e) a közegészségügyi köröket, nemkülönben a községi (kör-) orvosok fizetését megállapitja és a bábák járandóságát jóváhagyja (142., 144., 147. §);

f) intézkedik, hogy a községekben okleveles bábák alkalmazása lehetővé tétessék.

Intézkedései ellen a felebbezés az *e)* pont alatti esetek kivételével, melyekben felfolyamodásnak helye nincs, a belügyministerhez intézendő. A *b)* pontra vonatkozólag azonban Budapestre nézve az 1870:X. törvénycikk rendelkezései ezentúl is fentartatnak.

160. § A törvényhatóságok első tisztviselői, tanácsai és a közgyülések, közegészségi ügyekben rendszerint szakértők előzetes meghallgatása után járnak el, mely czélból a törvényhatóságnál tiszti főorvosok alkalmaztatnak s közegészségi bizottságok alakittatnak.

161. § A tiszti főorvosok a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870:XLII. törvénycikk 65., 66., 67. és 68. §-a értelmében, azonban a törvényhatósági egészségügyi bizottság előzetes meghallgatásával választatnak.

Fegyelmi tekintetben irányukban ugyanazon törvények alkalmazandók, melyek más törvényhatósági tisztviselőkre nézve érvényesek.

A törvényhatósági közigazgatási bizottságban a tiszti főorvos közegészségi ügyekre nézve előadóként működik.

162. § A tiszti főorvost ugyanazon felügyeleti hatáskör illeti, a törvényhatóság egész területére nézve, mint a járási orvost a járás területét illetőleg, azonkivül:

a) felügyel, hogy a himlőoltás a járási és községi orvosok által kellőleg foganatosittassék, s a himlőmag évenként fentartassék.

Inditványt tesz az alispánnak a himlőoltási körök beosztása iránt;

b) inditványba hozza a helyi járvány és ragályos kórok megelőzésére szolgáló intézkedéseket;

c) járványos és ragályos betegségek alkalmával lehetőleg személyesen a hely szinén megjelenvén, az elrendelendő óv- és gyógyintézkedések iránt javaslatot tesz, halasztás veszélyénél pedig, saját felelőssége mellett, a fennálló törvények és szabályok szerint intézkedik s erről egyuttal az alispánt (polgármestert) értesiti;

d) felügyel a hatósága területén levő összes orvosi és egészségügyi személyzetre;

e) a letelepedő orvosok és bábák okleveleit megvizsgálja, láttamozza, beiktatja és kihirdetés végett a törvényhatóságnak bejelenti; azoknak hiányossága esetére az eljárás iránt inditványt tesz; szülészettel foglalkozni óhajtó nőknek oktatást ád;

f) a kuruzslás s egészségre veszélyes szokások, babonák, előitéletek kiirtására javaslatokat tesz és sürgős esetekben azonnal is intézkedik;

g) ellenőrzi a vagyontalan betegek közköltségeni gyógykezelését, orvosi szempontból;

h) vizsgálja törvényhatósága területén a tanintézetek, községi és hatósági fogházak, kórházak, köz- és magán-intézetek egészségi viszonyait, valamint a gyógyszertárakat (154., 156. §);

i) ujonczozási bizottmányokban kirendeltetése esetében közreműködik;

k) teljesiti az orvos-rendőri vizsgálatokat és az orvos-törvényszéki bonczolatokat, ez utóbbiakat a megszabott díj mellett;

l) havonkint egészségügyi jelentést tesz a közigazgatási bizottsághoz;

m) átalában teljesit mindent, mit törvény vagy szabályrendelet hatásköréhez utasit.

163. § Minden törvényhatóságban egészségügyi bizottság alakittatik; ennek tagjai;

a főorvosokon kivül, minden hatósági orvos és hatósági állatorvos, a honvédzászlóalji főorvos, egy mérnök, egy épitész és egy gyógyszerész; többi tagjai a fentebbiekhez hasonló számban, a törvényhatósági bizottság tagjaiból állanak.

Elnökét az egészségügyi bizottság az utóbbnevezett tagok közül maga választja.

A mérnököt, épitészt és gyógyszerészt a közigazgatási bizottság jelöli meg.

A törvényhatósági bizottság tagjai az egészségügyi bizottság tagjaivá a közgyülés által választatnak.

E tagok a törvényhatósági bizottság háromévenkénti kiegészitése alkalmával visszalépnek, azonban - ha a törvényhatósági bizottság tagjai maradtak - ujra megválaszthatók.

Budapesten az egészségügyi bizottság az 1872. évi XXXVI. törvénycikk értelmében alakitandó.

164. § A törvényhatósági egészségügyi bizottság tanácskozó, véleményező és inditványozó testüelt, mely rendesen egyedül illető hatóságával érintkezik.

Veszélyes járványok alkalmával a törvényhatósági egészségügyi bizottság járványbizottsággá alakul, mely esetben az elnökséget az alispán, illetőleg polgármester, avagy ezeknek helyettese veszi át; az ekként alakitott járványbizottság a szükséges óvrendszabályok elrendelésére, illetőleg kivitelére, valamint a belügyministeriummal és más hatósággal való közvetlen érintkezésre felhatalmaztatik.

Határozatai a ministeriumhoz csak birtokon kivül felebbezhetők.

Budapesten a járvány-bizottság támogatására a kerületi előljárók elnöklete alatt, külön helyi járvány-bizottságok alakithatók, melyeknek részletes teendői esetről-esetre a járvány minőségéhez és terjedelméhez képest, a törvényhatósági járvány-bizottság által határoztatnak meg.

III. FEJEZET

Központ

165. § Az összes közegészségi ügyet a belügyminister vezeti és az ország közegészségi viszonyairól az országgyülésnek évenkint jelentést tesz.

166. § A vezetése alatti ministerium közegészségi osztályában állandóan alkalmazott orvosok a többi államhivatalnokokkal egyenlő jogokban és elbánásban részesülnek.

167. § A belügyminister felügyeletet gyakorol, intézkedik, felfolyamodások felett végsőfokulag dönt, szabályrendeleteket bocsát ki és engedélyeket ád mindazon ügyekben, a melyeket jelen törvény mint hatásköréhez tartozókat jelöl ki.

168. § A belügyminister bármely közegészségi ügyben és bárhová kormány-biztosokat küldhet oly czélból, hogy a jelen törvény korlátain belől kiadott utasitásainak érvényt szerezzen.

169. § A közegészségi ügyek tudományos tárgyalása czéljából egy véleményező s inditványozó testület állittatik fel, melyben minden, ez irányban jelentékeny szakma képviselve legyen.

E testület czíme:

„Orzságos közegészségi tanács. ”

E testület tagjai nem tisztviselők; a közegészségi ügyekre nézve csak véleményt adnak, de közigazgatási ügyek elintézésére s végrehajtására hivatva nincsenek.

A minister közegészségi ügyekben egyéb szakértő és tudományos testületeket is meghallgathat.

170. § Az országos közegészségi tanács feladata:

1. a véleményezés a kormány által hozzá intézett tárgyakban;
2. a közegészség emelésére, fertőző, átörökölhető és járványos kórok meggátlására s átalán az orvosi, állatgyógyászati, gyógyszerészeti, fürdészeti s orvostörvényszéki ügy javitására, illetőleg rendezésére vonatkozó rendszabályok inditványozása;
3. Felülvéleményezés a hozzáutasitott orvos-törvényszéki esetekben;
4. véleményezés orvosi műhibák felett;
5. véleményezés a kormány által állami közgyógyintézeteknél alkalmazandó orvosi személyek iránt;
6. gyógyszerkönyv és árszabály-tervezetének szerkesztése.

171. § Az országos közegészségi tanács e törvény életbeléptetése után következőkép szerveztetik:

Az országos közegészségi tanácsot képezik:

egy elnök;

egy másodelnök;

egy jegyző; és:

tizenkét rendes tag, továbbá rendkivüli tagok határozatlan számban.

Az egyes ministeriumok egészségügyi előadói a tanácskozásban, mint rendes tagok vesznek részt.

Jegyzőt az országos közegészségi tanács maga választ.

Az országos közegészségi tanács kebelén kivül álló szakértők tárgyalásra szintén felkérethetnek és a minister beleegyezésével, külön munkálatok kidolgozásával is megbizathatnak.

Az országos közegészségi tanács elnökét a tagok által történt hármas kijelölés alapján, a belügyminister ellenjegyzése mellett Ő Felsége, - a tanács másodelnökét és tagjait a belügyminister nevezi ki.

172. § Az elnökök és jegyző működése hat évig tart. Ezen idő leteltével ujra kinevezhetők, illetőleg megválaszthatók.

A többi tizenkét rendes tag egy harmad része minden három év leteltével sorsolás utján kilép; a kilépők ujra kinevezhetők.

173. § A tanács költségei a kormány javaslatára az állami költségvetés megállapitása alkalmával határoztatnak meg.

174. § Az országos közegészségi tanács a belügyminister alatt áll s közvetlen ezzel, állategészségi és szabadalmi ügyekben a kereskedelmi ministerrel orvostörvényszéki felülvélemények, valamint az orvosi műhibák véleményezése tárgyában pedig az illető kir. bíróságokkal érintkezik.

Az ügymenetet és a tanácskozás rendjét a tanács maga határozza meg s a belügyministerhez felterjeszti.

175. § Jelen törvény életbeléptével az ezzel ellenkező törvények vagy szabályzatok érvényen kivül helyeztetnek.

176. § Jelen törvény életbeléptetése idejének meghatározásával és végrehajtásával a belügyminister bizatik meg.

TARTALOMJEGYZÉK

1876. évi XIV. törvénycikk ---- 1
a közegészségügy rendezéséről ---- 1
ELSŐ RÉSZ ---- 1
Egészségügyi intézkedések ---- 1
I. FEJEZET ---- 1
Általános határozatok ---- 1
II. FEJEZET ---- 2
Intézkedések a közegészség előmozditására és megőrzésére ---- 2
III. FEJEZET ---- 4
Intézkedés a gyermekek és iskolák iránt ---- 4
IV. FEJEZET ---- 5
Az állami fegyházakról és a börtönökről ---- 5
V. FEJEZET ---- 5
Segélynyujtás balesetek alkalmával ---- 5
VI. FEJEZET ---- 6
Orvosi gyakorlat ---- 6
VII. FEJEZET ---- 6
Szülésznői gyakorlat ---- 6
VIII. FEJEZET ---- 7
Kuruzslás ---- 7
IX. FEJEZET ---- 7
Kórházak és gyógyintézetek ---- 7
X. FEJEZET ---- 8
Tébolydai ügy ---- 8
XI. FEJEZET ---- 9
Vasuti és hajózási közegészségügy ---- 9
XII. FEJEZET ---- 9
Járványok és ragályok ---- 9
XIII. FEJEZET ---- 11
Védhimlőoltás ---- 11
XIV. FEJEZET ---- 11
Gyógyfürdők és ásványvizek ---- 11
XV. FEJEZET ---- 12
Eljárás a hullák körül, a temetkezésről és a temetőkről ---- 12
XVI. FEJEZET ---- 13
Gyógyszerészeti ügy ---- 14
MÁSODIK RÉSZ ---- 15
Közegészségügyi szolgálat ---- 15
I. FEJEZET ---- 15
Közegészségügyi szolgálat a községeknél ---- 15
II. FEJEZET ---- 18

Közegészségügyi szolgálat a törvényhatóságoknál ---------- 18
III. FEJEZET ---------- 22
Központ ---------- 22